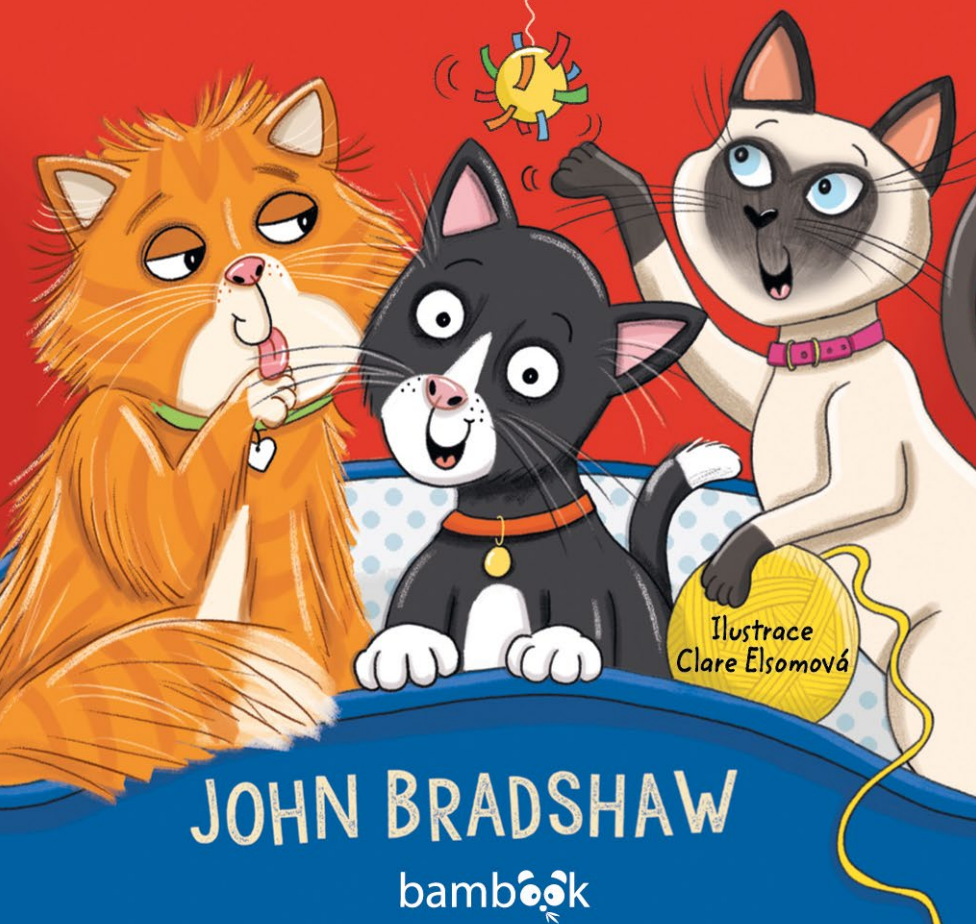

KOČKY

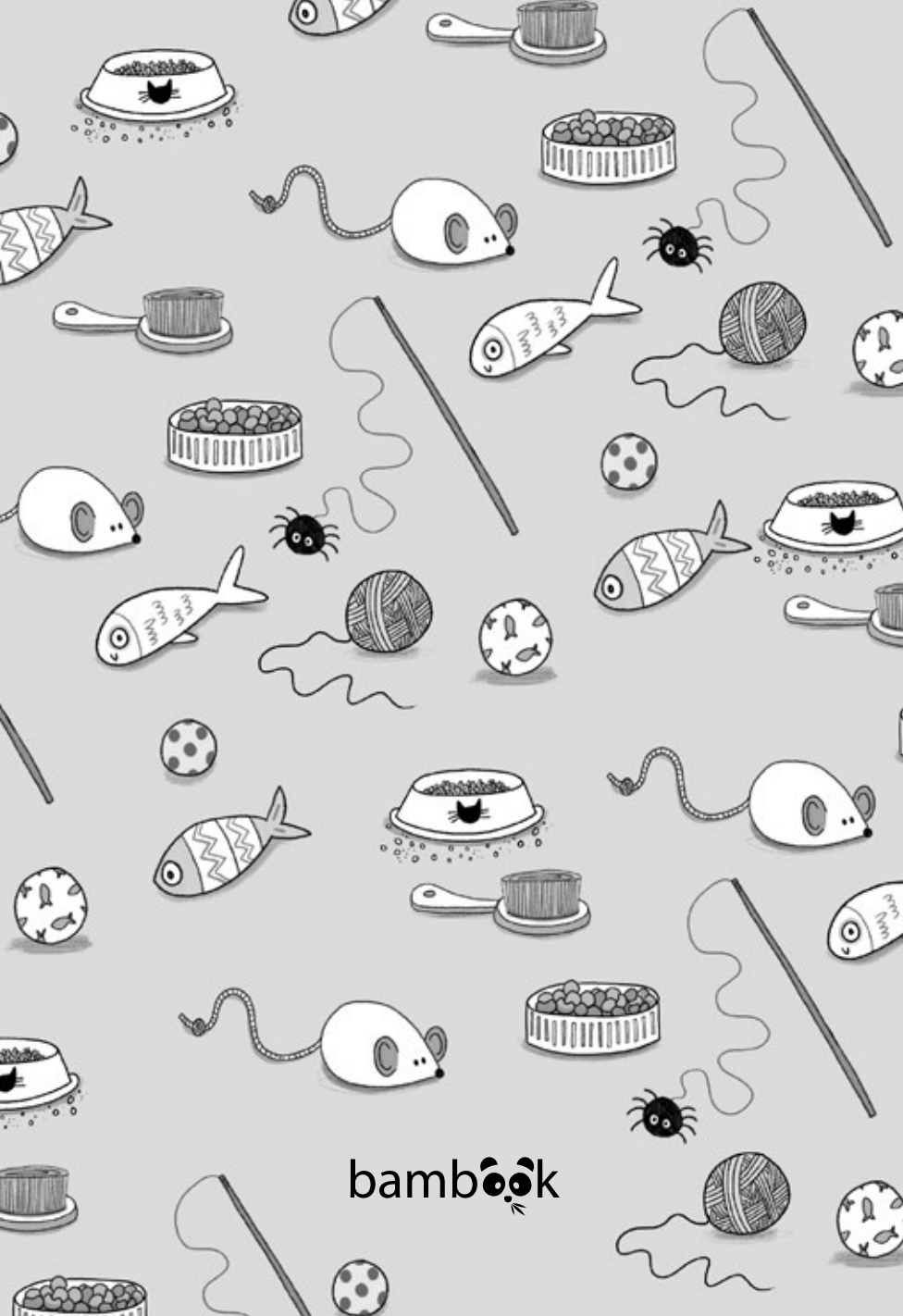
A JEJICH BÁJEČNÝ SVĚT

Ilustrace
Clare Elsomová

JOHN BRADSHAW

bambóok

bamboo

KOČKY A JEJICH BÁJEČNÝ SVĚT

JOHN BRADSHAW

Ilustrace Clare Elsomová

Dr. John Bradshaw
KOČKY a jejich báječný svět

Ilustrovala Clare Elsomová

Přeloženo z anglického originálu *Cats: Understanding Your Whiskered Friend* vydaného v roce 2022 nakladatelstvím Andersen Press Limited, Published by arrangement with Andersen Press Limited 20 Vauxhall Bridge Road, London SW1V 2SA, UK. All rights reserved.

Text copyright © 2022, John Bradshaw
Illustrations copyright © 2022, Clare Elsom
Translation © Leona Maříková, 2025

Vydala Grada Publishing, a. s., pod značkou Bambook
U Průhonu 22, 170 00 Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 234 264 401
jako svou 10 024. publikaci

Překlad Leona Maříková
Odpovědný redaktor Lukáš Záleský
Redakční úprava a jazyková korektura Michaela Tománková
Úprava obálky a sazba TypoText
Vytiskla tiskárna FINIDR, s.r.o., Český Těšín
První vydání, Praha 2025

© Grada Publishing, a. s., 2025

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

*Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**. Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou **bez souhlasu nositele práv zakázány**.*

ISBN 978-80-271-7937-4 (pdf)
ISBN 978-80-271-3543-1 (print)

*Knihu věnuji všem kočkám,
ale zejména pak skutečnému Fouskovi
a Líbě. Dále také Fotheringay,
Slodge, Lucy a Friskymu.*

John Bradshaw

*Tedovi a Elvisovi
a jejich skvělým člověčím partákům
Candice, Mattovi a Lochymu.*

Clare Elsomová

Ahoj!

Jsem doktor John Bradshaw.

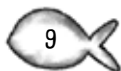
Jsem biolog, ale na rozdíl od většiny mých kolegů zkoumajících divoká zvířata já věnuji spoustu času studiu domácích mazlíčků. Fascinují mě zejména kočky, protože i když spokojeně žijí po našem boku, o jejich soukromí toho moc nevíme. Tato kniha ti pomůže pochopit, jak kočky vnímají svět. Společně strávíme jeden den s Líbou, kočkou, kterou moc dobře znám, a s lidmi, se kterými žije.

Líba

Je podzimní ráno, hodiny před chvílí odbily pět. Nacházíme se v obyčejné ulici na předměstí. Ještě je tma. Zpoza rohu zatačí do ulice mlékařova dodávka a ve světle jejích reflektorů na malý okamžik zazáří pár zelených očí na zahradní zídce. Na silnici se mihne tmavá silueta a pak zmizí mezi domy.

Seznamte se s **Líbou**. Je to čtyřletá černo-bílá kočka a právě se vydala na obhlídku sousedství, než tu začne být až příliš rušno. Líba je docela plachá a nemá ráda nečekaná překvapení, takže na výpravy po okolí chodí nejraději hodinu před rozbřeskem.

Na mlékaře je už zvyklá, a tak se nebojí, že by ji mohly svítící oči prozradit.

Jak to, že Líba svítí oči, když na ně dopadne světlo, ale ty tvoje nesvítí? Je to proto, že kočičí oči musí pohltit co nejvíc světla, aby kočka ve tmě dobře viděla. Když se na něco díváš, tak spousta světla, která dopadne na tvou sítnici, se do mozku nedostane a prostě se někde uvnitř hlavy ztratí. Kočky – a lišky a řada dalších nočních zvířat – mají na sítnici jakési zrcadlo (odborně nazývané *tapetum*), díky kterému má mozek ještě druhou šanci světlo zachytit. Poté, co se světlo od tohoto zrcadla odrazí, určitá část světelných paprsků se vrátí kočičíma očima zpátky. Připadá ti to strašidelné? Ne, pokud jsi kočka. Pro ni je to součástí každodenního, či spíše každonočního života.

Kočí oči jsou zvláštní i v jiném ohledu, umožňují kočkám vidět mnohem lépe ve tmě. Jsou totiž v poměru k velikosti jejich hlavy obrovské, svými rozměry se blíží očím člověka. A jejich zorničky (to jsou ty černé tečky uprostřed oka) se v porovnání s těmi lidskými dokážou roztáhnout mnohem víc, zejména v noci, takže absorbují víc světla.

Líba teď prochází vzadu za domy, jako akrobatka přebíhá po zídkách susedících zahrádek směrem k domovu. Pamatuje si,

že v jedné zahradě bývá občas pes, a tak se dřív, než seskočí ze zídky, zaposlouchá, jestli ho už náhodou nepustili ven. Aniž pohne hlavou, natočí uši do stran, jedno doleva a druhé doprava. Kočka dokáže své vzpřímené uši natočit skoro do všech směrů a snadno tak zjistit, odkud a z jaké dálky zvuk přichází. I my dobře slyšíme, ale slyšeli bychom určitě ještě lépe, kdybychom uměli každé ucho natočit zvlášť. (Nechceš si to zkusit?)

Jediný zvuk, který teď Líba slyší, je pís-kání netopýra, unaveného z lovu můr a tě-šícího se, až se bude moct přes den pod

střechou starého kostela zavěšený hlavou dolů vyspat. Kočky velmi dobře slyší vysoké tóny, které výjimečně zachytí i citlivé dětské uši, ale uši dospělých už ne.

Po psovi není ani vidu, a tak Líba seskočí ze zídky a po špičkách našlapuje ve vysoké trávě, aby se konečně protáhla dírou v plotu do své vlastní zahrady. Nebo spíše do zahrady, která patří lidem, u kterých Líba žije. Líba považuje několik zahrad v okolí za svůj „revír“. Pro kočku nepředstavují zdi ani ploty žádné překážky, jsou to spíš zajímavá místa, která ráda prozkoumává nebo se za nimi schovává.

Kočky a barva jejich srsti

**Převážně černá
s bílými fleky**

**Bílá s černými
fleky**

Černá

Líba má černo-bílý kožíšek. Je skoro celá černá, ale má několik bílých fleků. Bílé ponožky má po své matce, která vypadala úplně stejně jako ona. Některé kočky však Líbin naprostý protiklad, protože mají bílou srst a na ní černé fleky. To proto, že matka i otec takové kočky měli srst z velké části bílou.

Bílé ponožky může mít jakákoliv kočka, nejen černá (i je když černo-bílá kombinace velmi elegantní). Černé kočky jsou docela běžné, ale nejčastějším zbarvením u koček domácích i divokých je hnědě mourovatá.

Tygrované žihání

Mramorované
zbarvení

Želvovinové
zbarvení

Kočky divoké a některé kočky domácí mají hnědou srst pokrytou tmavě a světle hnědými úzkými pruhy. Toto zbarvení je známé pod názvem žihání. U koček domácích je obvyklejší hnědé zbarvení srsti, které je doplněné o černé fleky. Takovému zbarvení se říká mramorování.

Naoranžovělé srsti s černými a hnědými fleky se říká želvovinová a téměř vždy ji mají jen kočičí dámy. Oranžový základ často pochází od otce a hnědá barva od matky, ale místo aby se obě barvy rodičů smíchaly, vytvoří na srsti kočky nahodile rozmístěné skvrny, které připomínají patchworkovou přikrývku.

Ztracená a nalezená

Líba žije u učitelky. Ve škole jí všichni říkají „slečna Krásná“, a tak jí budeme říkat v této knize i my. Slečna Krásná žije s Líbou a svou adoptivní dcerkou Mavis, které něžně říká Mae. Líbě je jedno, jak jim budeme říkat, protože kočky si na jména moc nepotrpí.

A byla to právě slečna Krásná, kdo dal Líbě jméno. Už delší dobu si chtěla pořídit kočku, ale vždy do toho něco přišlo. Veškerý čas jí totiž zabíralo učení

a známkování a pěší výlety s přáteli o prázdninách a pak zase něco jiného. Ale jednoho dne nějakou dobu předtím, než s ní začala bydlet Mae, zahlédla slečna Krásná na vzdáleném konci zahrady vyhublou kočku. Druhý den tam kočka byla zase a tentokrát na slečnu Krásnou zamňoukala. Její mňoukání znělo, jako kdyby říkala „Nakrm mě!“ a slečnu Krásnou napadlo, že si stejně chtěla dát k večeři

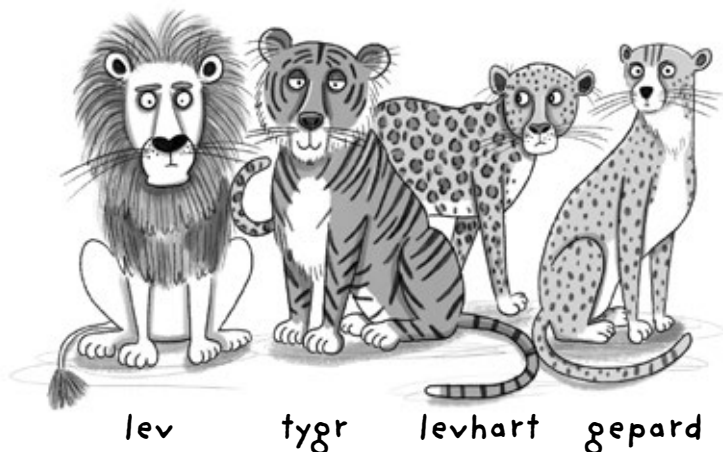
konzervu tuňáka, a tak zašla do kuchyně, otevřela konzervu a odebrala trochu kočce na talířek. O několik minut později zjistila, že z plánované večeře nic nebude, protože kočka nakonec snědla všechno sama! Když se najedla, odběhla pryč, ale nazítří se vrátila pro další jídlo a příští den zase a pak znovu.

Brzy se slečna Krásná a kočka spřátelily a začaly spolu vysedávat na zahradě, jelikož slečna Krásná ji nechtěla brát do domu, protože si byla jistá, že kočka určitě patří někomu ze sousedství. Ale kočka se stále vracela, a tak jednoho dne vzala slečna Krásná svůj mobilní telefon a vyfotila ji. Toho večera vytiskla hodně letáků s fotkou kočky a nápisem „*Je to vaše kočka?*“ a druhý den je šla rozvěsit po okolí.

Ale nikdo se neozval. Ta kočka byla úplně ztracená.

A tak se slečna Krásná rozhodla, že kočku adoptuje. A protože každý domácí mazlíček potřebuje jméno a jelikož slečna Krásná byla vzdělaná, pomyslela si, že její kočka musí mít *pořádné* kočičí jméno. Když zadala do vyhledávání na internetu slovo „kočka“, jako první se objevila informace, že na světě existuje víc než třicet různých druhů kočkovitých šelem. Některé jsou dobře známé, třeba lev nebo tygr a levhart či gepard, zejména proto, že jsou velké a nebezpečné.

Ovšem existuje i spousta malých koček.

Některé žijí v horách, jiné v bažinách a ty dokážou plavat a lovit ryby.

Ale tyhle kočky jsou divoké a lidem se vyhýbají. Jen jediný druh koček žije s lidmi, a jelikož byl poprvé objeven v severoafrické

zemi, která se dnes jmenuje Libye, je znám jako kočka libyjská. Asi před čtyřmi tisíci lety se několik libyjských koček žijících v Egyptě, zemi sousedící s Libyí, začalo chovat jinak. Místo aby žily samy a divoce jako jejich prapředci, napadlo je spřátelit se s lidmi. Během staletí se z těchto zvláštních koček postupně stali domácí mazlíčci. Slečně Krásné se tenhle příběh natolik zalíbil, že se rozhodla pojmenovat svou novou kamarádku Líbu podle země, kde kdysi žili její předci.

Ale zpátky k našemu příběhu. Venku už je docela světlo a Líba se právě rozhodla, že nastal čas na snídani.

S klapnutím lítacích dvířek se protáhne průlezem ve dveřích, mine svou prázdnou misku a hromadu učebnic na zemi v předsíni a vydá se po schodech do ložnice slečny Krásné. Vyskočí na postel a začne nahlas příst, aby slečnu Krásnou vzbudila.

Kočky umí příst dvěma způsoby. Jeden je hlasitý a zní velmi naléhavě. Někteří lidé dokonce tvrdí, že jim tohle předení zní jako zvuk dětského pláče. Tímhle předením si kočky obvykle od svých majitelů něco vynucují – musí to být hned TED, a ne až za pár minut!

Druhý způsob předení je mnohem tišší, je to ono známé vrnění a znamená: „Nehýbej se, je mi u tebe moc dobře!“ Přesně takhle vrní kořata, když chtějí, aby se jejich máma při krmení nehýbala a ona mohla spokojeně sát mléko. Kočičí máma při kojení odpovídá

svým potomkům stejným vrněním, aby je uklidnila a ujistila, že mléka je dostatek. A samozřejmě, domácí kočky takhle předou, když se chtějí pomazlit se svým oblíbeným člověkem.

Slečna Krásná už tohle všechno dobře zná. Je jí jasné, že když bude Líbino naléhavé předení ignorovat, za chvíli do ní začne kočka štouchat hlavou a nakonec jí svým hrubým jazykem olízne obličej. A tak vstane z postele, obleče si župan a sejde do přízemí, aby naplnila Líbinu misku. Zatímco si Líba dopřává snídani, slečna Krásná si udělá čaj a pak se vrátí nahoru, aby vzbudila Mae.

Mae žije se slečnou Krásnou už několik let. Narodila se v Indii a neví, kdo jsou její biologičtí rodiče. Vzpomíná si, že žila ve velkém městě. Nejdřív na ulici a později

v sirotčinci s dalšími opuštěnými dětmi. Jednoho dne se tam objevila slečna Krásná, která hledala malou holčičku, které by nabídla domov. Slečna Krásná bydlela v hotelu vedle sirotčince a navštěvovala Mae každý den, aby se mohly dobře poznat. O pár týdnů později, když byly podepsány všechny dokumenty, nasedly Mae a slečna Krásná do letadla a odletěly do Anglie. Zpočátku Mae připadala Anglie hodně zvláštní – a studená! –, ale ve třídě byly dívky, které vypadaly podobně jako ona a jejichž rodiče se narodili v Indii, a tak zanedlouho přestala mít pocit, že nikam nezapadá. (Ovšem zimy v Anglii pořád nemá ráda.) A teď s nimi doma pobývá také Líba, která jí připomíná kočky žijící v okolí sirotčince.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Kočky a jejich báječný svět.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.